

AXELSON, MAXIMILIAN

De nödlidande i Wermland. : föredrag hållet i Konstnärsgillet den 23 mars 1852

Stockholm
1852

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

AXELSSON, M.

Lyck
Sv
Häls
(B.)

DE NÖDLIDANDE

I

WERMLAND.

Föredrag hållet i Konstnärsgillet den 23 Mars 1852.

*Säljes till förmån för nödlidande i Södra
Finnskoga Kapell.*

—•••••—

STOCKHOLM.

J. W. LUNDBERG.

1852.

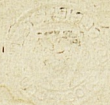
DE NODIDIDE

WELMILAND

Vertrag über die Grenzlinie von 28 März 1852

STOCHOLM

1852

En gifmild allmänhets bevägenhet har i dessa dagar blifvit anlitad, för att, om icke fullkomligt afhjelpa, åtminstone i någon mån lindra den nöd, som för närvarande hårdt trycker innevänarne uti en, i flera afseenden högst vanlottad bygd. Man har med anledning häraf frågat: "hvilka äro dessa människor? Hvad vet vi om dessa nödlidande, för hvilka vår välgörenhet så ifrigt tages i anspråk?"

Till svar å nämnde spörsmål vill en person, som sjelf, under tvenne somrar genomrest de trakter, hvilka nu hemsökas af en svårare nöd, här i största korthet göra en skildring af nämnde bygd och dess innevänares hemlif.

Det öfra Wermland, hvarom här egentligen är fråga, utgöres till större delen af de så kallade Finnskogarne, en vildskön bygd, — men hvars torftiga jord ändast styfmoderligt återgäldar sina barns kärlek. Odlarens möda ger här en knapp skörd — ja! stundom ingen alls. Man har också ej

annat att hoppas i en nejd, som är uppfylld af stembundna höjder och djupa myrdalar, de der sällan kunna odlas och, der sådant låter sig göra, kräfvat en kostnad och en möda, den en fattig befolkning ej förmår vidkännas. Denna befolkning måste derföre, med högst få undantag, åtnöja sig med lifsmedel, dem vi goddagsmänniskor endast med vämjelse skulle förmå oss att ens smaka. Och detta till och med i vanliga år, då man å andra orter ej har missvext att öfverklaga.

Se här, att börja med, en förteckning å de olika brödsorter, af hvilka man, äfven i så kallade bättre tider, begagnar åtminstone de först uppräknade.

1) *Dråsebröd*, det yppersta nödrödet, tillredt af agnar och säd tillsammans.

2) *Hackbröd*, till hvilket hela axet och hälften af halmen tages.

3) *Islandsmossebröd*, af Islands eller "brödmossa" och hafremjöl.

4) *Sälglöfbröd*, af sälgrädets löf, som vid midsommar uppsamlas, torkas i sol och å badstuga, males och bakas med 1 f 4 å 1 f 3 sädesmjöl, — vanligast af hafra eller korn.

5) *Homrebröd*, af linplantans fröhylsor,

i sol och å badstuga torkade, med samma tillsats af sädesmjöl, som föregående brödsort.

6) *Barkbröd*, af saltorkad, tröskad, sedermera i badstuga torkad, malen och urvattnad bark, tillsatt med korn eller hafremjöl, till en tredjedel eller, högst hälften.

7) *Benbröd*, af först urkokta, derefter krossade och i badstuga torkade ben, hvilka slutligen, förmalde, erhålla den vanliga sparsamma tillsatsen af sädesmjöl.

8) *Syrgräsbröd*, af syrgräsknoppar, hvilka saltorkas, hackas och ytterligare i badstuga torkas, malas och uppblandas, vanligast, med kornmjöl.

9) *Gräsbröd*; helst af ungt gräs, med vanlig tillsats af sädesmjöl.

10) *Halmbröd*, sålunda tillredt att, nedra delen af halmen skäres fin som hackelse, torkas, males och erhåller vanlig tillsats af sädesmjöl för bakningen.

11) *Agnbröd*, af agnar, siktade och i badstuga torkade samt derefter uppblendade med en ringa portion mjöl.

12) *Grönbröd*. Ljung, (här "Grön" kallad), aftages med handskära, hackas, torkas i badstuga och gifver, förmalen och tillsatt

med vanlig mjölquantitet, det sämsta nödbrödet näst efter så kallad

13) *Barksöbb*, ett brödslag, som bakas tjockare än något af de förutnämnda, och detta af det skäl, att det består — endast af bark.

Om man till sitt nödbröd hade något soffel, så vore det kanske drägligt nog, men de fattigare i Finnbygden hafva ej tillgång till sådant; — kunna de, om sommaren, bestå sig sur mjölk till det kärftva brödet eller, om vintern, en svart hafrevälling, så är detta allt, Det är visst sannt, att sommaren har flera bärsorter att bjuda på — men huru lång tid af året räcker väl den? — Äfven tyckes det att skogen bör gifva en mängd vildbråd och sjöarne fisk; — men hvad jagten beträffar, så idkas den af för många, att kunna bli rätt lönande för någon, och med fisket förhåller sig så, att det i de trakter, der det kan praktiseras, dels icke är nog rikt, dels under kalla somrar blott förorsakar en lönlös möda. Höstens potatisskörd är ej heller stort att räkna på; — när den lyckas, ger den munförråd till jultiden; — men ofta kommer frosten och förstör den. Ett lif af armod är således här

nästan oundvikligt; — dock bär man sitt kors med tålmod.

Den, som nedskrifver dessa rader, har i Finnskogen ofta anträffat menniskor, utmerglade af sorg och nöd, menniskor, i hvars bleka, lidande anletsdrag han lätt kunnat läsa, att det var hungrens qual, som marterade dem; — men aldrig såg han någon af dessa lifvande hamnar utsträcka sin hand efter en allmosa, eller öppna sina läppar till en bön derom — gafs ändock något, blef det med varmaste tacksamhet mottaget.

Oaktadt sina knappa lefnadsvilkor, är Finnen likväl alltid färdig att bryta sitt bröd åt den hungrige, och hvarje behöfvande, som inträder i hans koja, kan vara viss om, att der erhålla någon förfriskning — visserligen föga smaklig, derest icke hungren kryddade den, — men i hvarje fall lika god som den, gifvaren består sig sjelf. Vi påminnas här lifligt om den fattiga enkans skärf.

Och detta folk, lika människovänligt som armt, har i år blifvit hemsökt af missvext. En bygd der skördarne äfven i bättre tider äro så knappa, att man ändock måste äta nödbröd, och der alltid en talrik hop

nödgas gästa de bättre lottades bord, — en sådan bygd har blifvit hemsökt af missvext — det vill här säga den svåraste hungersnöd.

“Antalet af fattige, som ej utan tiggeri kunna existera (endast) inom *Södra Finnskoga kapell*, uppgår till öfver 400 personer,” heter det i en skrifvelse, daterad Letafors, den 2 sistlidne Mars. — (Södra Finnskoga utgör kanske på sin höjd 1/10:del af Wermlands Finnskogar).

Det har nu i korthet blifvit framställt, hvilka dessa, så mycket omtalade och omskrifna, nödlidande äro och hurudana lefnadsvilkor de hafva; — men skulle man, det oaktadt, ännu en gång spörja: “Hvilka äro dessa menniskor? — det slutliga svaret blir då endast det:

De äro, med få undantag, stamförwandter till det folk, som i början af detta århundrade förblödde och trampades i stoftet för Sveriges skull.

Pris: 8 sk. banco.

www.books2ebooks.eu